

Bugarsko-srpski rat.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 13. oktobra. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Kod Barkanova na Stripi bila je odbijena od austro-ugarskih i njemačkih batuljuna također i četvrta jučer najavljena ruska navalna. Inače nema nikakvih osobitih događaja na sjeveroistoku.

Talijansko bojište.

Jučer popodne započeli su Talijanci živahnim pajbom iz topova leskog i srednjeg kalibra protiv visoravni Lavarone. Također protiv pojedinih odsjecima pirnorske fronte razvio je neprijateljsko topništvo povećano djelovanje. Pokušaji Talijanskih odjela pješadije da se približe Vrsiću i tolimskoj mosnoj utvrdi, bili su odbijeni. Na sjeverozapadnom dijelu visoravni Dobrodoša prisilila je naša iznenadna vatra neprijatelja, da bijegom zapusti svoje najprednje zasite.

Srpsko bojište.

Naše navale svuda napreduju bez obzira na prkosni protivbranu neprijatelja. Na doljoj Drini bacilo se naše čete Srbije iz više jarka. Jučer Beograd odbile su neprijatelju nekako živu branjanu uporišta. Srpski su se protivarstavi redovito izjavili iz velike gubitke za neprijatelja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera, pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 13. oktobra. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište:

Engleski nastupi sjeveroistočno Vermelena bili su lako odbijeni. Francuske su se navale kod Tahura izjavile. Istočno Soucheza izgubili su Francuzi opet nekoliko jarka a u Vogezijsu su nam morali pripustiti na zapadnom rubu Schratzmannleja dio svog položaja.

Rusko bojište.

Zapadno Dvinskoga sliomio se ruski napad. Navalna na sjeveroistoku Smorgona bila je također suzbijena. Njemački zrakoplovi bombardirao je čelama prenapunjeni grad Dvinsk. Rusi su isjerani iz pozicija kod Rukabakobskojake te sjeverno odatle. Njemačke čete Bothmerove vojske izbacile su neprijatelja iz mnogih pozicija na jugozapadu Burkanova.

Balkansko bojište.

Srpski otpor uzorno je samo malo, da zaustavi naše n. lovanje. Južno Beograd izjavila se selo Zelezicki i visove s jedne i druge strane Topčedčke. Navalna na Požarevac napreduju povoljno. Prekorčili smo u južnom smjeru cestu Požarevac-Gradiste.

Vrhovna vojna uprava.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 13. oktobra. (D. u.) Glavni stan javlja:

Naše je topništvo pucało na neprijateljske logore i na okolinu Bijekimikija te je nanijelo neprijatelju teške gubitke. U odsjecima Arirubun i Sedidibah izmjenična vatra iz pušaka i topova. U području istočno Elaris oborili smo neprijateljski aeroplan. Letioce smo zarobili.

Protet Švedske u Londonu poradi povrede neutralnosti.

Stockholm, 13. oktobra. (D. u.) Švedska je vladu naložila svome poslaniku u Londonu, da prosveduje kod engleske vlade radi povrede švedske neutralnosti engleskom podmornicom.

Balkan.

Srpsko-bugarski rat započe.

Nis, 13. oktobra. (D. u.) „Agencija Havas“ javlja iz Nisa od dne 12. o. m.: Bugari napali su naša na fronti blizu Knjazeva.

— Knjazevac zvao se do 1859. Gurgusovac. Glavni je grad Timočkog kraja. Nalazi se na rijeci Timokom. Na jednom visu nalaze se u blizini grada razvaline zloglasne kule, koja je od godine 1842. do 1858. služila za tamnicu za političke kažnjence. Izgorjela je 1859. Knjazevac broj oko 7000 stanovnika. Ima gimnaziju. Važnija je stanica na željezničkoj pruzi Nis-Zaječar. Knjazevac je daleko od granice samih 20 km.

Ententa i Grčka.

Geneva, 13. oktobra. „Herald“ javlja iz Pariza: Izjava grčke vlade, da će se držati neutralnom, ne smatra se dostatnom.

Grčki zajam u Londonu.

London, 13. oktobra. Kurs grčkog zajma pao je na londonskoj burzi za 40 posto.

Grčka izjava u Rimu.

Chiasso, 13. oktobra. Grčki je poslanik u Rimu priopćio Sonnini, da će nova grčka vladati slijediti politiku, koju je vodila od početka rata. Neutralnost bit će oboruzana, da se zaštiti grčke interese, te da će se grčka politika vladati prama razvijanju događaja. Novi je kabinet sklada, da vodi napram entente prijateljsku politiku. „Secolo“ dodaje ovomu, da je iz ovoga razvidno, da Grčka ne će podupirati Srbiju.

Akcije na Dardanelima.

Berlin, 13. oktobra. „Berliner Zeitung“ am Mittag“ javlja iz Milana: Srvestak se akcija na Dardanelima ne će obustaviti, nego će se prama službenim novinama nastaviti.

Na putu u Indiju.

Rotterdam, 13. oktobra. Napredovanje austro-ugarskih i njemačkih četa u Srbiju, učinila su u Londonu veliki utisak. „Daily News“ objavi je zemljovidnu kartu, na kojoj se nalazi naerčan put u Indiju.

Grčki parlament.

Atena, 13. oktobra. (D. u.) U sjednici parlamenta izjavio je ministarski predsjednik Zaimis, da će vlada, iako je skrbno ispitala međunarodni položaj, postaviti politiku, koju je od početka rata vodila. Da bolje očuvaju naše životne interese pridržat ćemo našu oboruzanu neutralnost. Buduće će držanje biti odvisno o toku događaja, koje će vlada slijediti sa najvećom pažnjom. Vlada se nada, da će u zastupnici podupirati u ovim kritičnim momentima.

Atena, 13. oktobra. (D. u.) U parlamentu je izjavio Venicelos na govor ministarskog predsjednika Zaimisa obzirom na sadašnji položaj, da će većina parlamenta viadu podupirati kod njezina politika ne bude oborila temelje Venicelosove politike. Pa i ako ne bi opstojao grčko-srpski ugovor, naša naša interesi sile, da istupimo iz neutralnosti, kada se hoće druga država na naša trošak povećati. Podnipošto ne smijemo Bugarskoj dozvoliti, da uništi Srbiju, a da onda na naša navalna. Duša naroda vada, da je u interesu grčke, da bude Bugarska uništena. Kad bi Bugarska bila pojediničnom, bio bi helenzizam potpuno uništen.

Pet mjeseci na Dardanelima.

Carigrad, 13. oktobra. Turski je ratni ministar. Enver paša, izjavio u komori, da su Englezi i Francuzi od polovice aprila iskrcali na Dardanelima oko pet milijuna vojnika, od kojih su dosjeda izgubili oko 250.000. Gubici su njihovi vojnici, a uspjeh nije nikakav. Sav prosto, što su ga oni dosjeda na Galipolju zauzeli iznasa 20 km. Oni prodiru na tjem front-

tama. Na jednom su samom mjestu prodrli za samih 5 km od obale. Turske se čete posvuda nalaze na uzvisinama, po tome je njihov položaj ugodniji. Pošto su saveznici započeli prenašati svoje čete u Solun, to možemo biti stalni, da će se njihova naprežanja na Dardanelima posve izjaviti.

Balkansko pitanje.

Geneva, 13. oktobra. Na zadnjoj sjednici bilo je prisutno oko 120 zastupnika članova povjerenstva za vojsku, mornaricu i izvanjske poslove. „Temps“ javlja, da je na ovoj izvanrednoj sjednici bila jedina tačka dnevnog reda: izjava vlade o balkanskom pitanju. U ovoj su stvari podali strogo pouzdanje izjave Viviani, Millarand i Augagneur. Zastupnici nisu o izjavama vlade nista raspravljali.

Položaj u Bugarskoj.

Sofija, 13. oktobra. Službeno „Echo de Bulgarie“ ističe, da je prelom odnosa sa ententom primila politika veseljen. Polistenski, koja je prije sve tištila, nestalo je. Narod je postao jedinstven. Da nije Bugarska pristala uz centralne vlasti, bila bi počela samoubojstvo. Ona mora ostati slobodna i neodvisna. Francuska i Engleska će vremenom spoznati, da mi nismo igračka u tuđim rukama, nego da hoćemo da sami gradimo svoju budućnost.

Borbe u Srbiji.

Berlin, 13. oktobra. „Berliner Tagblatt“ javlja: Pošto je vojska Galitzova prekorčila Dunav kod Rama, napreduje uz rijeke Mlavu, Moravu i Jesavu protiv Požarevca, te tvrdjavi Smederovo, koja leži na Dunavu. Veliki je otkon na Dunavu Times-Segret u našem posjedu. Srbi se u pretploju Požarevca strahovito upiru. Podunavski monitori straže između usta Drine i Zelezickih vratiju. Na Savi i Dunavu se još uvijek love mine, koje su ponajviše srpskog izvora.

U brizi radi Egipta i Indije.

Amsterdam, 13. oktobra. „Morning Post“ piše: Mi ne preteravamo, ako kažemo, da je ispad rata odvisan od akcije naše vlade na Balkanu. Ako vlada hoće stogod činiti, mora učiniti odmah i to energično. Njemačka nas je već češće pretekla u Belgiji, Francuskoj, Poljskoj, i na Galipolju, koji izgleda da je nepredobiva tvrđava. Zar će nas Njemačka sada i u Srbiji preteći? Ako hoćemo da Srbija propadne, onda ne treba iskrcati niti jednog momka na Galipolju. Ako hoćemo Srbiji pomoći, onda moramo u Solunu iskrcati veliku vojsku i tamo svesti glavnu akciju. Svakako bismo ovdje morali imati više sreće nego na Galipolju. List onda piše na račun Grčke: Grčka ne može izdati vlastite interese i boriti se na strani protivnika. Neutralna također ne može da ostane, jer bi se inače morala usprotiviti iskrcavanju u Solunu. Ona mora udioštrovanje, mi pita se u koliko i kako? Sa mirovanjem ne će ona predobiti za sebe ni Bugarsku, ni Tursku, ni Austriju, a ni Njemačku. Poraz Srbije bio bi za nas ne samo sramota, već i katastrofa, jer bi u tom slučajju njemačke čete marsirale preko Srbije i Carigrada u Egipat.

Srpska fronta.

Budimpesta, 13. oktobra. „Az Est“ javlja, da je fronta protiv Srbije dužna 400 km. I jučer se je postiglo znatne uspjeh. Srbi nastoje da zapriječie napredovanje protiv Nisa, te brane cestu i željeznicu.

Venicelos i žurnalisti.

Hag, 13. oktobra. „Matin“ javlja iz Atene slijedeći slučaj, koji se desio prije godinu zadržie historičke sjednice: Kad je Venicelos izjavio, da se Grčka mora držati obzeva napram Srbije, ako ova navalna Bugarska, obratio se za tim na ložu novinara i izjavio: „Samo nešto zlata iz inozemstva sili neke novinare, da prijete Grčku, e slijedi svoj časti put!“ Kada su neki novinari protiv ovoga pro-

svjedovali, zaviknuo je ministar predsjednik na rje: „Van! Sve mjesto nije ordje!“ Cijela je kuća nagradila Venicelosa pjeskanjem. Šteta, što nije gospodin Venicelos naveo dotične novinare i države, koje ih plaćaju. Pred malo se vremena iskazalo, da su naš francuski novinari kralj u Aleni Brozovi i na sve strane podmićivali. Govori se, da je gospodin Venicelos učinio sve moguće, da ovaj skandal ne dođe u javnost. Faktično nisu francuske novine od ovom ni riječje pisale. Bolje bi bio gospodin Venicelos učinio, da je govorio o ovom skandalu, nego da navajuje na novinare, koje nije nitko ni potkupio ni zaveo.

Ispraženje Nisa.

Zurich, 13. oktobra. Prama vijestima iz Srbije, započelo se ispražnjavanje civilnog stanovništva iz Nisa.

Bugarski poslanik u Londonu odlazi.

London, 13. oktobra. (D. u.) Bugarskom su poslaniku u Londonu predane putnice.

Ententa.

Bolest Delcassé-a.

Pariz, 13. oktobra. Havas javlja: Ministar izvanjskih poslova, koji je bolestan, nije prisustvovao prošle subote sjednici ministarskog vijeća. Ministarski predsjednik, Viviani, vodi privremeno ministarstvo izvanjskih poslova.

Pozivi u Francuskoj.

Pariz, 13. oktobra. „Temps“ javlja: Ratni je ministar podastro komori zakonski prijedlog prema kojemu se moraju u slučaju opće mobilizacije svi Francuzi do 50. godine prijaviti vojničkim oblistama. Za sadašnju mobilizaciju vrijedi isti rok.

Protiv Nijemaca u Rusiji.

Berlin, 13. oktobra. Rusko ministarstvo unutrnjih poslova je odredilo, da se ima utjerati dugove abonemata električnom društvu redarstvenim putem. (Novinstvo je psalo, da ne treba plaćati ništa ovom njemačkom društvu.) „Ruskoje Slovo“ piše k tomu: Ovakav privilegij nije doživjela nijedna ruska firma. Za Rusiju je još uvijek najveća pobjeda „Nijemac“. On se je urinuo svakako, samo da dezorganizira unutrnji srpski život. Nijemac je još uvijek gospodar situacije, te nastavlja svoj veleizdajnički čin. Izgleda da borba protiv ovih Nijemaca ne će jošje prestati. Na bilo kakov tajni način se Nijemce sad ovdje, sad onđe podpire, što dokazuje i ovaj postupak sa električnim društvom.

Bark u Londonu.

Stockholm, 13. oktobra. Ruski je ministar finacujia, Bark, bio ovdje na prolazu iz Londona u Petrograd. Kod rusko je poslanništvo bio ručak, na koji su bili pozvani i nekoji finacijeri. Kod ručka se nije raspravljalo ni politička ni finacijalna naša pitanja. Bark je samo upotrebio priliku, da izrazi nadu, e će se rusko-švedski trgovački odnosi proširiti. Rusko je u Londonu uredio pitanje ruske valute, tako da je Rusija, što se ovari tiče, sada mirna. Rusija ne će po svojoj prilici uzeti zajam u inozemstvu.

Iz neutralnih država.

Amerikanska nota.

London, 13. oktobra. Reuter javlja iz Londona: Državni tajnik Lansing će u notii tlećućoj se potući parobroda „William P. Frye“ zamoliti, da ako se moropotopi koji američanski brod, neka se istog prije opomene, da se uzomogne spasiti momčad i putnici.

Nemiri u Odesi.

Kopenhagen, 13. oktobra. „Rijec“ javlja, da su u Odesi buknuili ponuheni nemiri između narodnih ustaša i redarstva. Mnogo je ljudi uhapseno.

Napredovanje u Srbiju.

Za Beograd, glavni grad kraljevstva, koji se nalazi na samoj granici, položaj je vrlo neugodan. Navalom preko Ciganjskih otoka zauzelo se tvrđava Beograd, koja je već lani dne 2. decembra pala u ruke Austrincima. Uslijed položaja grada i njegovih utvrda, pristijeno je bilo, da dodje do potpunih borba. Srbi su ihjeli pokazati, da oni ne će predati svog glavnog grada bez ikakova otpora. Beograd leži na brijegu, koji se diže sa obale Save i Dunava, te se na najvišoj uzvisini nalazi tvrđava. Lijevo i desno širi se grad. Na glavnoj ulici, po prilici u sredini grada nalaze se konak, kraljev dvor, a blizu njega ministarstvo izvanjskih poslova. U južnom su dijelu grada bili prvi bojevi. Ovdje se borilo za utvrđena mjesta, što su bila najbrže priredjena zadnjih dana u blizini kolodvora. Osim moralnog uspeha, zaposednuće je Beograda izlazna točka željeznice u Nis, te osigurava našoj vojsci svjezu sa pozadinom. Naša je dakle olivenja započela svoje operacije lijepim uspjehom. Beograd brani Smederovo i dolina rijeke Morave. Da ne će Smederovo moći ulovljiti svojoj zadaći pokazao je juče našim dan; to možemo zaključiti iz toga, što su njemačke čete prošle Dunav, te bi u tom slučaju bile srpske čete opkoljene. Prama njemačkom izvještaju operiraju u Srbiji sa sjevera s obje strane Beograda dvije vojske pod zapovjedništvom generala Mackensena. Zapovjednik general Kövess, osovjetli Ivan-goroda, nalazi se sa svojim četama na zapadu Beograda, a istočno nalazi se general Galvitz. Naše čete prodiru istodobno u Macvu i Posavinu, te se vidi, da se sva gibanja vode po stanovitom naertu.

Bugarska vojska.

Proračunali su, da je Bugarska u Balkanskim ratovima dignula na noge za oružanu službu vojsku od 350.000 ljudi, u svrhe poslova još 30.000 ljudi. U godišnjak Loebelovu veli se, da je ukupni gubitak u oba balkanska rata bio po prilici 65.000 do 70.000 ljudi, a računalo se, da se je taj gubitak mogao naknaditi za dvije godine, kad se svake godine uzme u vojnike oko 35.000 momaka. Pošto se ti podaci odnose na jesen 1913., onda bi se moglo činiti, da je bugarska vojska sad opeta onako jaka, kao što je bila u balkanskim ratovima.

Poslije balkanskih ratova bugarska se je vojska svestranu nanovo organizirala. Za tu je organizaciju bila podnešana zakonska osnova u sobranju već u junu 1914. Sigurno je, da se je dosadnjih devet divizija povećalo za još deset diviziju, koja je postavljena u novostecima krajevima. Dakle ratno svrstavanje vojske oslanja se na barem deset pjesačkih divizija u mirno doba, koje su sastavljene s jednom konjaničkom brigadom u tri vojna nadzorništa. Ovih deset divizija, pa poljsko i brskoo postrojstvo, tren, razne posebne čete i 16 granitarskih satnija u mirno doba to je „aktivna vojska“. Kad se mobilizira, onda stupa u okvir aktivne vojske i sačinjava skupa s njom operacionu vojsku „pričuva aktivne vojske“, iz koje dodje na svaku diviziju po jednu pričuva brigada s topništvom.

Po tome se mobilna vojska svrstava u tri vojske po tri do četiri pjesačke divizije.

Svaka pjesačka divizija sastoji od tri pjesačke brigade po 24 bataljona, dvije eskadre i 13 do 15 baterija s 24.000 pušaka, 24 strojne puške, 200 konjanika, 72 poljska topa, 4 poljske eskadre i prema prilikama 8 do 12 brdskih haubica. Konjanstva ima, kad se odbiju svadrome, koje su dodijeljene pjesačkim divizijama, jednu konjičku diviziju. U svrhe posade formira se narodna obrana (pučki ustanak) u jakosti od 50.000 ljudi.

Kako je spomenuto, ovo stanje bugarske obrambene sile temelji se na glavnom broju vojske u miru. Ali Bugarska je zemlja, gdje je kroz provedeno načelo opće vojne obvezanosti, pa se n. pr. podize i vojni porez od nesposobnih i predobrojnih sposobnih prema imetku do 4000 franaka godišnje kroz dvadeset godina. Vojna obvezanost traje od navršene dvadesete do navršene četrdesete godine, ali se u slučaju rata pozivaju na službu mladići od sedamnaest — do 20 godina. To nam razjasnjuje već istaknuta izvanredna djela bugarskog naroda u balkanskim ratovima. Tada se je nastojanjem vojne uprave i požrtvovošću narodna stanje vojske u miru od devet divizija podiglo na petnaest ratnih divizija i dva dobrovoljačka zbora.

Razne vijesti.

Koncert u kazalištu. U juče našim som broju obećali, da ćemo se vratiti na koncert, što se prekjučer sriedio u mjenskom kazalištu. Evo nas da svoje obećanje ispunimo. Kako smo već javili, koncert je bio priredjen pod protektoratom Hr. ekcelence gospođe Helene pl. Chene-larz. Kazalište je bilo dopunom puno birane publikom. Priredjivači mogu biti ponosni uspjehom, koji je natkrilao svako očekivanje. Najveći je uspjeh polidna drama „Godina 1914.“ riječi g. H. Peningera, a glazba maestra O. Panocha. Koli libretto, toli glazba osvojila je publiku, koja je na koncu nagradila, pjevače burnim pljeskom. Drama sama je uzeta iz sadašnjeg vremena, a glazba je baš umjetnička. Glavni je ulogu pjevao g. H. Fuxa, član bečkog „Karltheater“, nada sve lijepe. I druga su se gg. istakla, tako gdjeje Allaich-Allaichevi i Hendrey, i gg. Hershich i Klausdus. Mornarici je orkestar pod vodstvom svog vrljeg maestra g. Voske izveo svoju zadaću, kao to samo on znađe. Na svršetku su priredjivači i autori bili pet puta priznjeni da se prikažu na pozornici. I drugie su točke programa bile sjajno izvedene. Izkazali su se gg. Penco solo-pjevanjem, i g. Wyszoudil na ksilofonu, kojega je pratila orkestra. Jednom riječju uspjeh je ovog koncerta bio sjajan u svakom pogledu. Danas se isti ponavlja, te preporučamo svakome, da ga posjeti.

Jadranska banka. Početkom prošloga mjeseca održavala se je glavna skupština „Jadranske banke“. Iz izvještaja za god. 1914. se razabire, da su usprkos svih teških ratnih prilika, toli centrala u Trstu koji njezine podružnice ikazale povoljne rezultate. Prama god. 1913. — kaže se u izvještaju — snizili su se ulosci za ciglih 746.130.81. Kao razlog je tomu, što je banka za ulagače upisala znatni iznos 51/2, po što austrijskoga ratnog zajma. Stanje uložaka banke svakako je dokaz velikog povjerenja, koje zavod uziva. Iz upravnog vijeća istupili su Ivan Gorup, Milivoj Crnacik i Lazar Aničić radi pre-

opterećenosti sa vlastitim poslovima, te predsjednik N. P. Niko barun Nardelli radi narušenoga zdravlja, a potpredsjednik dr. Gustav Gregorin i dr. Ivo de Giulli radi promjene dosadašnjeg boravišta. Na mjesto preminuloga Tome vič. Cossovicha i Ivana Gorupa, koji je istupio, kopiovani su bili brodolovnik i glavni ravnatelj „Navigazione libera triestina“. Branko Pollici, koji je ujedno istupio iz nadzor. odbora, i Josip Machne, Nadalje je istupio iz nadzornog odbora dr. M. L. Domenego, koji je bio izabran u predstojećnu bečke podružnice, te su članovi nadzornoga odbora popunili nadzor. odbor, kojiprajiziti Vladimiru Smokvini i Antunu Topića. Jadranska banka početkom srpnja pr. godine otvorila je svoju podružnicu u Beču „sa živim željom, da poslovanje južnih pokrajina što uže spoji sa prijateljstvom monarhije“. Čisti dobitak iznosio je K 462.197.52, od koje svote se ima upotrebiti; 23.109.87 za 5 po sto doprinos pričuveni zakladi, 42.971.02 za tantum upravnom vijeću, nadzornom odboru i predstojećnu podružnicu, a 320.000 kao 4 po sto dividenda dioničarima, dočim se ostatak od K 76.116.63 prenosi na novi račun. Razne pričuvene zaklade kod Jadranske banke iznose sada K 832.240.09. Moramo spomenuti, da svakog Hrvata mora oslobiti veseliti, što sad imade na našu hrvatski zavod u Beču. Poslovnicu Jadranske banke nalazi se usred grada, na osobito prometnom mjestu, pa je dužnost svakog Hrvata, da se posuži s ovim hrvatskim zavodom. — Hrv. Lloyd.

Duhan poskupio. Kad sve poskuplje, poskupio je i duhan. Duljanske rezije povisile su pred jučer četiri godine cijene cigara i cigareta, dočim cijene duhana nisu povisene, jer se je duhan razmjerno malo trošilo. Medjutim uslijed poskupljenja cigareta počelo je pučanstvo više kupovati duhan, te si samo pravili cigarete, kad čega se je u razmjeru sa gotovim cigareta-badom prošlo, a uz to se je dobivao bolji produkt. Posto su se tako kad kuće pravljene cigarete i u trgovinu stavljale i time duhanskoj režiji pravila konkurencija, to se je sada odlučio povisiti cijene duhana. Duljanske rezije imade sa svom stanovitva pravo, no je li baš sada zgodan momenat za takovo reguliranje cijena, drugo je pitanje. Cijene su povisile austrijska, ugarska i bosansko-hercegovačka duhanska rezija i to naglo da si trošio nisu mogli makupovati zalihe. Nove cijene svije traju rezija donijeli čemo posebno. Pnašać bosanskog duhana kod nas, koji imade jako puno, osobito su ostali zabehkim, jer se danas traži za omet duljana od 100 grama K 5.20, gdjeje — u naša zlatna vremena kada smo „gulden-zuhner“ plaćali sa K 2.40. Sadašnje cijene duhana će svakako dati prednost gotovim cigareta, jer je pravljenje cigareta skoro skuplje. Gotovi fabrikati nisu poskupili, jedino su male cigarete, tako zvane „cigaretos“ za 10 filir poskupile. Ovo poskupljenje uslijediti će radi toga istom sada, jer su za vrijeme općeg poskupljenja cigara ove cigarijos cijene istom stavljene u promet, pa bi čudno bilo da su odmah poskupile. — Hrv. Lloyd.

Cijene kruha u Trstu. U Trstu su sada uvedene krušne karte, te se bez njih ne dobije ni kruha ni muke. Vojnikom je kruhu određena sljedeća cijena: cijeli hljeb 112 kg 68 h, pol hljeba 34 h, četvrt hljeba 17 h, 14 kg 9 h, 7 kg 5

h. Radnici i druge osobe, koje rade teško radnje, dobili će dopunbene karte, ako dokažu, da obzirom na svoje posao imade pravo na veći dio. — U gradu će se iskaznice staviti na kuću, a okoličani će morati sami dolaziti u uređ povjerenstva.

Njemački podanici. Njemački konzul pozivlje njemačke državljane na povratak u domovinu i to na temelju zakona od 4. septembra 1915. i to sve one koji su u svoje doba bili proglašeni nesposobnima, a rođeni su od god. 1876.—1895. Dotični se moraju prijaviti u glavnoj vojarni u Trstu u petak dne 15. ov. mj., gdje će se ih pretražiti, prije nego li otputuju u domovinu. Prije treba da se dotični prijave njemačkom konzulatu u Trstu, Riva Grumla br. 4.

Dr. Josip Ljubičić-Poljak. Poznati hrvatski publicista i političar, koji je pod pseudonimom lid Bogdanov izdao više brošura, koje su imale tendenciju „balkanizma“ a koji je, kad je u Zadru bio odjeljni, izdavao „Mladu Dalmaciju“ koja je početkom rata objavljena, došao je pred nekoliko mjeseci u Zagreb. Ovdje se je u početku mnogo bavio politikom i htio je da pokrene akciju, koja bi išla za tim, da bečke političke krugove upozori na hrvatsko pitanje, nu posto su se političari u Zagrebu držali sasama rezervirano i otklonili svaku radnju, bacio se na književnost i počeo pisati političke drame. Sve ove osmome, i sav njegov rad odavao je nervozu, koja se mogla tumačiti njegovim neuspjehom i izvanrednim prilikama i problemima, koje je on litio na svaki način riješiti, i za koje je držao da ima sigurno rješenje u rukama. To su svakako bili predznaci bolesti, koja je jučer nemilo izbila na javu. Na večer oko šest sati selajući sam illeom, a pod dojmom novinskih vijesti o novoj akciji na Batkanu počeo je na jednom — kako javlja „Obzor“ — držati govor općinstvu. Na llici bilo je mnoštvo svijeta, koje je odmah zaokupilo uzrujanog Ljubičića, koji je gologlav govorio da mora u Beč. Zaukavio je tramvaj i uzrujavao se, kad nije uspjelo jednom znacu da ga odvede u bolnicu milosrdne braće na motrenje.

Zašto nam poskupljeju? Zato: 1. što je silna potraga za masću; 2. što se nije moglo dobiti dostatno kukuruz za tovljenje svinja i 3. što će se morati uvesti maksimalne cijene za mast i za svinje (a to će biti najglavniji razlog), pa se hoće visoko dignuti cijena, da velika poduzeća ne bi kvarovali, ako bi se udarila premanena maksimalna cijena. Ako cijene budu ovako rasle, onda će se morali prestati sa uporabom masti. Vojništvo potrebuje silnu masu, ali silna krda prasadi niti su poginula u ratu, niti ih je još država rekvirirala u vojne svrhe. Jedno stoji, a to bi se moralo čim prije učiniti, da se i za ovu vrst živeža uvedu maksimalne cijene. Razumije se, da se moraju uvesti maksimalne cijene po kilogramu i za svinje.

Traži se

sluga za dućan. Upitati se u knjižnici Schrinner (C. Mahler), Sula, ulica Frana Ferdinanda.

Istra i njezini stanovnici.

Pisac: Prof. Š. S. — Opitija.*

Stara povijest Istre.

Istra, premda malena prostorom (5000 km²) nije samo raznolika pogledom na njezino stanovništvo, već i u formaciji svoga tla, toliko imade osobitnosti, kako biva prerijetko na tako uskom prostoru. Pri ruci mi je „Description geognostica del margraviato Istrija“ od dr. T. Tarame-ljica sveučilišnog profesora u Paviji (Milano 1878.). Izlnjet ću u kratkim glavnim potezima zanimivije podatke toga talijanskog pisca.

Kad jezičac proleže se istarski polotok u Jadransko more. Kras, koji se uzdiže u sjevernoj Istri do znatne visine, spušta se polaganu k moru u južnom i zapadnom dijelu Istre, dok su pristranci njegovih gora prema Kvarneru stromoviti. Prema geološkoj formaciji dijeli se Istra u tri dijela: a) u bijelu Istru (vapnenačko visocje s više manje golom površinom; b) u žutu Istru (pojas pjeska i lapora); c) u

crvenu Istru (vapnenačko tlo pokriveno eromom zemljom). Bijela Istra obuhvaća krajeve u sjevernoj Istri do medlje označene erom od usca potoka Rozandara (ulazi u more izmedje Milja i Trsta) do plominskog rta. Zapadni dio visocja zove se istarski kras, a istočni poznata je Čvrtija. Povrjetna je visina toga istarskoga krasa oko 800 m. Sto istočnije to se do viših visina uspinje taj kras: Vides (901 m), Zhevnica (1024 m), Slavnik (1028 m) i Učkoj gori postizava vrhunac (1396 m). Svrh je gorskih lanaca u glavnim od sjeverozapada prema jugoistoku. Paralelni ovi lanci s većinom pustim, golim, gdjeje gde krležjom vegetacijom oblašenim pristrancima daju ovom kraju u glavnome nenolono obilježje, ali ipak nije sve pusto, već imade i suma i plodnih uvala, kao u Vodicama, Trsteniku, Podgačama, Lanišću. Ima pak i lijepih doča, kao u Danama s promjerom od 600 m. To je ovih doča pokriveno debeom i nazivom plodne zemlje. Taj kraj oskudijeva u svojim vodom poradi formacija podzemnih spijla, pa je i slabo napućen.

Žuta je Istra proleže kao pojas izmedju Milja mjesta i Čepić jezera. Valoviti su ispolni tog pojasa pokriveni ponajviše ili samom ili izom, sjenkosomama ili oranica-erom. Ali imade i golog tla bez vegetacije, koga zove istarski seljak „rupe“. Poprječno je taj kraj ubav i lijep. Formacija tog tla dopušta mnogobrojna i ako ne jaka vrata. — Mnogobrojni fosili iz morskoga carstva kažu, da je Istra nekada spavala kao morsko dno. — Korito rijeke Mirne dijeli taj pojas u dva dijela: zapadni, istarski i poznati, pazinski. Zapadni je dio tog pojasa oslobio plodom izmedju Kopra i Luce (Isola). U tome su dijelu najstariji potoci: Rozandara, Reka (ulazi u poznate potoci: Rižan i Dragonja). Kod Gradina je najviši aspon tog kraja: Gabrija (492 m), odakle je krasni vidiik na okolišne krajeve. — U istočnom je dijelu medlje vjeh potocija rijeka Mirna, koja se svojim gorjnim koritom ipak ne nalazi u tom pojasu zati Fojba koja ponire kod Pazina. Fojba kod Pazira široko je golo podzemnog rova na podnožju visoke stijene, koje grio guta svu vodu, koja dolazi potokom Fojbe. Boljunića ulazi u

Čepić-jezero te ga ostavlja kao Raša. Medlje izmedju jednog i drugog područja nije točno označena. Biva često da jedno područje ulazi u drugo: do provale na Uki — u kraj krasnog vapnena — proleže se formacija pjesčanog laporovog pojasa. U istočnom dijelu tog pojasa je najviši vrhunac Pilošćak — na sjeverozapadu od Pazina (486 m).

Vapnenačko visocje na jugu Istre pokriveno eromom zemljom „rjavicom“ dijele uvale: Mirna rijeka, Tinjanska draga s Limom, Raska dolina u četiri dijela: u bujsko visocje, koje se proteže izmedju Mirne i himskog kanala; u južno istarsko vapnenačko visocje, koje obuhvaća južnu Istru od himskog kanala i od rijeke Raše; u labinski kras, izmedju Raše i plominskog uvale. Spomenuti ću samo nekoje visine tog područja: Rovinjsko oko (327 m), Kanfanar (280 m) Režanov breg (na jugoistoku od Pazina, 447 m); Kavran (nešto sjeveroistočno od Pule) 155 m; Altura 141 m, Vodnjan 125 m.

(Dalje slijedi.)

* Ponatisk iz Zagrebačkih Novina.